

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Markovej a členiek senátu JUDr. Júlie Horskej a JUDr. Dariny Ličkovej v právnej veci žalobkyne: **V.**, Č.K., zastúpenej advokátkou JUDr. E., Š.K. proti žalovanému: **S.H.K. v likvidácii**, ul. Č., o **určenie neplatnosti vylúčenia z družstva**, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. mája 2004, č.k. 11 Cb 1157/99-131, takto

r o z h o d o l:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 19. mája 2004, č.k. 11Cb 1157/99-131 sa v napadnutej časti **p o t v r d z u j e**.

Žalobkyni sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e:

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom vyslovil, že rozhodnutie zhromaždenia delegátov žalovaného, S.H.K. z 23. júna 1998, ktorým bola žalobkyňa vylúčená z družstva, je neplatné. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Súd prvého stupňa rozhodol tak na základe nasledovne zisteného skutkového stavu. Žalobkyňa žalobou doručenou súdu 3.novembra 1999 sa domáhala určenia, že uznesenie predstavenstva S.H. č. 4/3/98 z 19. marca 1998 je neplatné. Podaním z 31.marca 2000 upresnila petit žaloby tak, že je neplatné rozhodnutie zhromaždenia delegátov družstva z 23. júna 1998 o jej vylúčení z družstva. Súd uznesením zo 4.apríla 2000 nepripustil zmenu žaloby. Žalobkyňa podaním z 19. apríla 2000 rozšírila žalobu o návrh, že aj rozhodnutie zhromaždenia delegátov z 23. júna 1998 o jej vylúčení z družstva je neplatné. V zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. novembra 2003, č.k. 7 Obo 36/03-100, ktorým zrušil prvé rozhodnutie krajského súdu, bolo potrebné rozhodnúť o neplatnosti vylúčenia žalobkyne z družstva rozhodnutím predstavenstva z 19. marca 1998 a zhromaždenia delegátov z 23. júna 1998. Preto zameral dokazovanie na zistenie, či žalobkyňa opätovne a napriek výstrahe porušovala členské povinnosti v roku 1997 podľa § 231 ods. 3 Obchodného zákonníka neplatením nájomného za čas dlhší ako tri mesiace, ktorý dôvod bol uvedený v rozhodnutí predstavenstva o vylúčení. Žalovaný v priebehu konania nepreukázal opätovnosť porušovania uvedenej povinnosti žalobkyňou aj napriek výstrahe. Písomný dôkaz z 10. februára 1998, doručený žalobkyni 16. februára 1998, je upomienkou na zaplatenie nedoplatku za rok 1997 s poučením, že môže byť (podľa stanov) z družstva vylúčená. Tento dôkaz nie je z roku 1997, ktorý by predchádzal neplneniu povinnosti pre naplnenie znaku opätovnosti a výstrahy. Tieto podmienky nemôžu byť nahradené odkazom na povinnosti člena družstva, v dôsledku ktorých môže byť z družstva vylúčený. Za daného skutkového stavu krajský súd uzavrel, že žalovaný nepreukázal splnenie podmienok uvedených v § 231 ods. 4 Obchodného zákonníka, ktoré by oprávňovali žalovaného na vylúčenie žalobkyne z družstva. Pre rozpor so zákonom preto súd vyhlásil za neplatné rozhodnutie zhromaždenia delegátov žalovaného z 23. júna 1998. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol, lebo rozhodnutie predstavenstva družstva z 19.marca 1998 o vylúčení žalobkyne z družstva nepodlieha právomoci súdu podľa § 231 ods.4 Obchodného zákonníka.

K námietke žalovaného, že žalobkyňa nedodrжала podmienky podľa § 242 Obchodného zákonníka, súd opätovne poukázal na stanovisko uvedené v odôvodnení svojho prvšieho rozsudku z 11. decembra 2002 s tým, že právna úprava vyjadrená v § 231 Obchodného zákonníka o zániku členstva v družstve má prednosť pred všeobecnou úpravou vyjadrenou v § 242 Obchodného zákonníka, ktorá sa na tento spor nevzťahuje, keď toto ustanovenie nerieši otázku zániku členstva v družstve. Rozhodnutie zhromaždenia delegátov je z 23. júna 1998. Návrh na vyslovenie jeho neplatnosti bol doručený súdu 20. apríla 2000. K tomuto dátumu neuplynula štvrtročná premlčacia doba podľa § 397 Obchodného zákonníka.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 2 O.s.p. s tým, že obaja účastníci sporu boli v konaní rovnako úspešní i neúspešní.

Proti tomuto rozhodnutiu podal žalovaný odvolanie. Namietal, že súd prvého stupňa dospel na základe čiastočne vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, vec nesprávne právne posúdil a v dôsledku týchto skutočností celú vec aj nesprávne rozhodol. Poukázal na jeho procesné chyby s tým, že obchodné meno žalovaného nie je uvedené v súlade so zápisom v obchodnom registri, preto takýto subjekt neexistuje a rozsudok by nebol vykonateľný.

Ďalej namietal, že žalobkyňa bola viackrát písomne upomienkami s výstrahou upozorňovaná na neplnenie si svojich povinností, ktoré ani napriek výzvam žalovaného nespĺnila. Ako dôvod uvádzala rôzne právne irelevantné skutočnosti. Svoj nárok na zaplatenie nájomného uplatnil žalobou na príslušnom súde, o čom mal súd prvého stupňa vedomosť. Uviedol, že 22. júna 1998, teda deň pred rozhodnutím zhromaždenia delegátov S., ktorým bola žalobkyňa vylúčená z družstva, podal žalobu o zaplatenie sumy 31 148,70,-- Sk s prísl. na Okresný súd Košice I, sp. zn. 15C/185/2000 z titulu neplatenia nájomného a úhrady za plnenia poskytované s užívaním bytu za obdobie od 1. januára 1996 do 31. decembra 1997. Podaniu žaloby predchádzala výzva na zaplatenie z 1. októbra 1991. Doručenie výziev žalobkyňa potvrdzuje v odpore k vydanému platobnému rozkazu. Súd nevykonal dokazovanie v takom rozsahu, aby dospel k záveru, o ktorý v odôvodnení rozsudku opiera svoje tvrdenia uvedené vo výroku. Mal za nesporné, že z iných súdnych konaní bol súd informovaný o predchádzajúcich upomienkach a výstrahách. Preto nenavrhol súdu ďalšie návrhy na vykonanie dokazovania, lebo inak by takýto dôkaz súdu bez ďalšieho súdu predložil.

Žalovaný ďalej namietal, že žalobkyňa bola upomienkou s výstrahou z 1. októbra 1997 vyzvaná k plneniu si svojich povinností, pričom bola poučená o následkoch nesplnenia povinnosti, uvedenej v upomienke. Upomienkou z 10. februára 1998 bola opätovne vyzvaná k plneniu si - svojich povinností, a to na zaplatenie dlžnej sumy za užívanie družstevného bytu. Opätovne bola poučená o následkoch neplnenia svojej povinnosti ako člena družstva a poučená, že v zmysle § 22 stanov môže byť vylúčená z družstva. Žalobkyňa nespochybnila skutočnosť, že by neobdržala opätovne výstrahy v zmysle § 231 ods. 3 Obchodného zákonníka, ani to, že by na porušovanie svojich povinností nebola žalovaným upozorňovaná, ani že by žalovaný pri prijímaní uznesenia o jej vylúčení bol postupoval v rozpore so zákonom a stanovami. Uviedla iba, že bola z družstva vylúčená pre neplatenie nájomného, čo spochybňuje a tvrdí, že tento dôvod tu nie je. Teda nenamieta, že jej vylúčenie je v rozpore so zákonom a stanovami družstva. Ak by sa odvolací súd stotožnil z názorom žalovaného, bolo by možné namietat' postup súdu ako v rozpore s § 242 Obchodného zákonníka, lebo od žalobkyne neobdržal žiadne písomné podanie, predmetom ktorého by boli námietky proti uzneseniu členskej schôdze o jej vylúčení. Takúto námietku žalobkyňa nežiadala ani zaprotokolovať na členskej schôdzi, ktorá uznesenie prijala. Súd konal o návrhu žalobkyne v rozpore s ustanovením § 242 Obchodného zákonníka. Súčasne namietal, že žalobkyňa bola povinná postupovať v súlade s § 242 Obchodného zákonníka

Žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na nové konanie alebo aby žalobu zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal odvolanie podľa § 212 ods.1 a § 214 ods. 2 písm. e/ O.s.p. potom, ako Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O.s.p.) zrušil svojim uznesením 31. marca 2008, č.k. 1 Obdo V 29/2006-185 prvé rozhodnutie odvolacieho súdu, a to rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. júna 2005, č.k. 7 Obo 281/2004-159. Dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

V prejednávanej veci žalobkyňa ako členka družstva žalovaného podala návrh podľa § 231 ods. 4 Obchodného zákonníka, aby súd vyhlásil rozhodnutie členskej schôdze družstva z 23. júna 1998 za neplatné, ktorým bola vylúčená za porušovanie členských povinností.

K označeniu žalovaného v žalobe odvolací súd poznamenáva, že žalobkyňa žalovaného neoznačila celým obchodným menom, tak ako je zapísaný v obchodnom registri

S.H.K., pretože chýbal posledný údaj obchodného mena. Sídlo tohto subjektu označila správne. Preto išlo o odstrániteľnú vadu podania, pretože súd prvého stupňa nemal pochybnosť, ktorého subjektu sa žaloba týka. Tento nedostatok podania bol napokon odstránený vydaním rozsudku sp. zn. 11 Cb 1157/99-79 z 11. decembra 2002 a odvolaním žalobkyne z 19. decembra 2002 (č.l. 82 spisu).

S prihliadnutím na záväznosť vysloveného právneho záveru dovolacieho súdu v uznesení z 31. marca 2008 v zmysle § 243d ods. 1 O.s.p., že ak člen družstva, ktorý bol rozhodnutím členskej schôdze z družstva vylúčený, podal návrh, aby súd vyhlásil rozhodnutie členskej schôdze o vylúčení za neplatné (§ 231 ods. 4 Obchodného zákonníka), nemôže súd návrh zamietnuť s odôvodnením, že navrhovateľ nepožiadala protokolovanie námietky na členskej schôdzi, ktorá uznesenie o jeho vylúčení prijala alebo že námietku neoznámil predstavenstvu do jedného mesiaca od konania tejto schôdze (§ 242 Obchodného zákonníka). Podľa právneho záveru dovolacieho súdu ustanovenie § 231 Obchodného zákonníka upravuje členskú schôdzu so špecifickým predmetom rokovania a so špecifickým postavením. Zvláštny charakter členskej schôdze je daný tým, že ako orgán družstva má v tomto prípade, na rozdiel od bežnej členskej schôdze, charakter odvolacieho orgánu a konanie pred ňou povahu opravného konania. Uvedenými znakmi sa úprava členskej schôdze podľa § 231 Obchodného zákonníka líši od všeobecnej úpravy v § 242 Obchodného zákonníka. V prípade upravenom v § 231 Obchodného zákonníka sa preto neuplatnia ustanovenia § 242 cit. zákonníka, vyžadujúce zaprotokolovanie námietky na členskej schôdzi alebo jej oznámenia predstavenstvu do jedného mesiaca od konania členskej schôdze, ani jednomesačná lehota stanovená pre uplatnenie návrhu na súde. Z uvedeného dôvodu v tejto časti odvolania je právny názor žalovaného nesprávny.

Podľa § 231 ods. 3 Obchodného zákonníka člen môže byť vylúčený, ak opätovne a napriek výstrahe porušuje členské povinnosti alebo z iných dôležitých dôvodov uvedených v stanovách.

Uvedené ustanovenie určuje dôvody vylúčenia člena družstva, ktoré musia byť kumulatívne splnené. Ide o porušovanie členských povinností, ktoré je potrebné špecifikovať (1), ktoré porušovanie musí byť opätovné, t.j. musí mať sústavný charakter (2) a člen bol na porušovanie členských povinností upozornený a ďalej pokračuje v porušovaní povinností napriek výstrahe (3). Zákon nevyžaduje, aby družstvo upozornilo člena družstva na možnosť vylúčenia z družstva.

V prejednávanej veci je nesporné, že žalobkyňa bola povinná platiť v pravidelných mesačných platbách nájomné a úhradu za plnenie poskytované žalovaným s užívaním bytu (napr. dodávka úžitkovej vody, teplej úžitkovej vody, náklady na prevádzku domu, iné pevné platby). V roku 1997 žalobkyňa neplatila žalovanému nájomné a úhradu za plnenia poskytované s užívaním družstevného bytu. Zaplatenie tejto odplaty v sume 31 148,70,-- Sk je predmetom iného konania vedeného na Okresnom súde Košice I pod spisovou značkou 15C/185/2000. Po oboznámení sa s týmto spisom odvolací súd zistil, že toto konania nie je doposiaľ skončené. Neplatením nájomného spolu s úhradami spojenými s užívaním bytu po celý rok žalobkyňa porušovala členské povinnosti, ktoré porušovanie malo sústavný charakter. V danom prípade je nerozhodné, aký mala žalovaná dôvod na porušenie členských povinností, keď družstevný byt užívala a prijala aj plnenia poskytnuté žalovaným.

Súd prvého stupňa z dôvodu, že žalovaný súdu predložil list zo 16. februára 1998 ako upomienku na zaplatenie nedoplatku za rok 1997 s poučením o možnosti vylúčenia z družstva, mal za to, že žalobkyňu na porušovanie členských povinností v roku 1997 neupozornil. Potom nedošlo ani k splneniu zákonného predpokladu pre možnosť vylúčenia z družstva, a to opätovnosti a porušovania členských povinností, napriek výstrahe žalovaným.

Žalovaný k odvolaniu ako prílohu predložil písomný dôkaz, a to upomienku z 1. októbra 1997, ktorý žalobkyňu upozornil o nedoplatkoch za užívanie bytu a za poskytované služby s poučením okrem iného o možnosti vylúčenia z družstva podľa § 22 stanov družstva. Uvedená upomienka spolu s upomienkou predloženou súdu prvého stupňa z 10. februára 1998 by spĺňala zákonný dôvod pre vylúčenie člena družstva podľa § 231 ods. 3 Obchodného zákonníka, a to upozornenie člena družstva na porušovanie členských povinností, ktorý napriek tomu ďalej pokračuje v porušovaní povinností.

Ustanovenie § 120 ods. 4 O.s.p. ukladá súdu povinnosť poučiť účastníkov, že všetky dôkazy musia predložiť alebo musia označiť skôr, ako vyhlási rozhodnutie vo veci samej. V prípade ak súd túto poučovaciu povinnosť nesplní, môžu účastníci konania označiť a predkladať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení aj po vyhlásení rozhodnutia vo veci samej, teda aj v rámci odvolacieho konania. To znamená, že len ak súd poučil účastníkov, odvolací súd na dôkazy označené a predložené po vydaní rozhodnutia vo veci samej nebude mať možnosť prihliadať.

Podľa zápisnice z prejednávania veci z 19. mája 2004 (č.l. 129 a 130 spisu) krajský súd podľa § 120 ods. 4 O.s.p. v znení platnom v tom čase poučil účastníkov konania o povinnosti predložiť alebo označiť dôkazy skôr, ako vyhlási rozhodnutie vo veci samej s tým, že na neskôr označené dôkazy súd nebude prihliadať. Právny zástupca žalovaného vyhlásil, že nemá ďalšie návrhy na dokazovanie a žiadal žalobu z dôvodov písomných dôkazov zamietnuť.

Pretože žalovaný napriek poučeniu súdom prvého stupňa v zmysle § 120 ods. 4 O.s.p. rozhodujúci dôkaz o písomnom upozorení žalobkyne z 1.októbra 1997 o nedoplatkoch za užívanie bytu a za poskytované služby v roku 1997 nepredložil súdu pred vyhlásením rozhodnutia vo veci samej, ale predložil ho až v odvolacom konaní, potom odvolací súd na uvedený dôkaz pri preskúmaní správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa už nemohol prihliadnuť.

Z uvedeného dôvodu žalovaný nepreukázal kumulatívne splnenie zákonných podmienok pre vylúčenie žalobkyne z členstva družstva v zmysle § 231 ods. 3 O.s.p.

Odvolací súd poznamenáva, že po nahliadnutí do obsahu spisu vedenom na návrh žalovaného proti žalobkyni na Okresnom súde Košice I, sp. zn. 15C/185/2000 o zaplatenie 31 148,70,-- Sk, na ktorý žalovaný v prejednávanej veci poukázal, sa ani v tomto spise nenachádza písomná upomienka žalovaného o porušení povinnosti člena družstva z 1.októbra 1997. Tvrdenie žalovaného, že súd prvého stupňa bol informovaný o predchádzajúcich upomienkach a výstrahách z iných súdnych konaní, je potom neopodstatnené. O predmetnej upomienke informovaný nebol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 219 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny.

Žalobkyňa mala v odvolacom konaní úspech, má preto podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. právo na náhradu trov odvolacieho konania. Vyhlásením rozhodnutia 21.mája 2009 jej bola náhrada trov konania prisúdená. Potom do troch pracovných dní od vyhlásenia rozhodnutia mala trovy konania vyčísliť (§ 151 ods. 1 O.s.p.). Pretože v tejto lehote trovy nevyčísliť, podľa § 151 ods. 2 O.s.p. súd prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia, s výnimkou trov právneho zastúpenia. Podľa obsahu spisu žalobkyni vznikli trovy len za právne zastupovanie

advokátkou, ktorá tieto nevyčísliła v lehote podľa § 151 ods. 1 O.s.p. Odvolací súd z uvedeného dôvodu žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 21. mája 2009

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.